LEVEGŐ MUNKACSOPORT
Országos Környezetvédő Szövetség

Magyar Természetvédők Szövetsége
Föld Barátai Magyarország

Mit gondolunk a vegyi anyagokról?

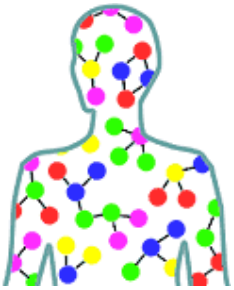

BUDAPEST
2006

Mit gondolunk a vegyi anyagokról?
Országos vegyi anyag felmérés zárótanulmánya

Írta: Pál János
A felmérést összeállította:
Dragos Tibor, Pál János, Simon Gergely
Szerkesztette: Simon Gergely
Felelős kiadó: Lukács András,
Levegő Munkacsoport

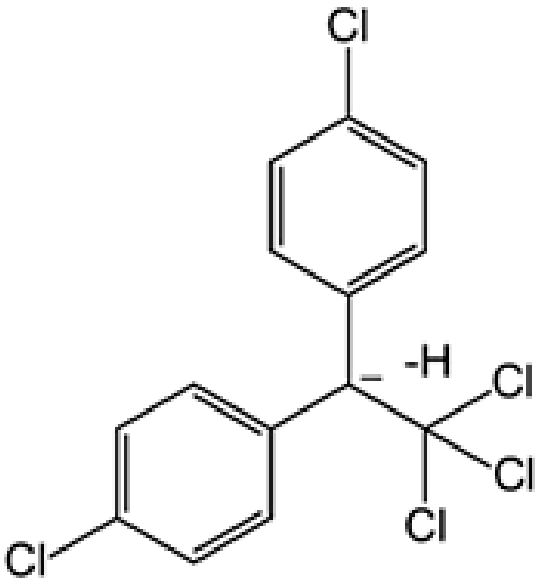

A kiadvány a Phare Access 2003, a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium és a Lélegzet Alapítvány támogatásával készült

A kiadvány újrahasznosított papírra készült.
Budapest, 2006

Levegő Munkacsoport,
reach@levego.hu, www.levego.hu
Magyar Természetvédők Szövetsége, dragi@mtvsz.hu, www.mtvsz.hu

A vegyi anyag kampány honlapja: www.vegyireakcio.hu
Az európai vegyi anyag kampányról bővebben (magyarul is): www.chemicalreaction.org

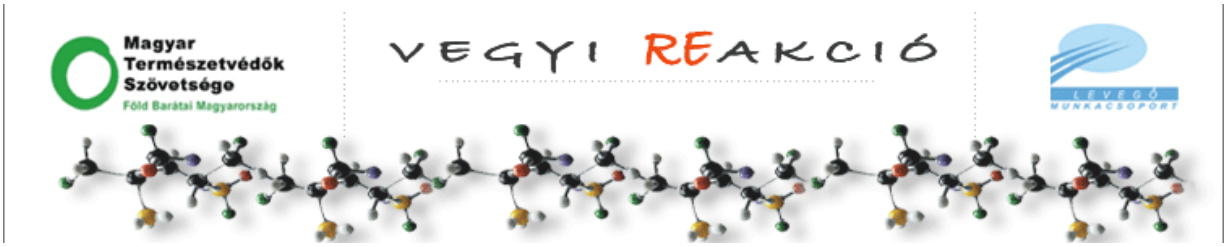

Előzmények

A Levegő Munkacsoport és a Magyar Természetvédők Szövetsége 2003 óta követi a REACH (Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals, magyarul a „Vegyi Anyagok bejegyzése, értékelése és engedélyezése") nevű jogszabály alakulását, amitől az Unió és ezáltal Magyarország vegyi anyag szabályozásának teljes reformját várjuk.

Számos kiadványt illetve sajtóanyagot megjelentettünk már a vegyi anyagok jelentette problémákról és a REACH-től várható előnyökről. Többször hivatkoztunk olyan nemzetközi felmérésekre, amelyek az európai lakosság vegyi anyagokkal kapcsolatos aggályait vizsgálták.

2006-ban a Levegő Munkacsoport, a Magyar Természetvédők Szövetsége és tagszervezetei megpróbálta itthon is felmérni a lakosok ismereteit és hozzáállását a vegyi anyagokról.

A REACH

A vegyi anyagok jelenlegi szabályozási rendszerének legnagyobb problémája, hogy igen kevés ismerettel rendelkezünk a körülöttünk lévő vegyi anyagokról. Jelenleg körülbelül 70.000 van forgalomban, ám nagyjából 3000 anyagról rendelkezünk viszonylag több környezeti és egészségügyi információval. Az Európai Vegyi Anyag Iroda 1999-es vizsgálata megállapította, hogy a tömeges mennyiségben használt (ún. HPV) anyagok 86 %-áról nem rendelkezünk elegendő információval. Pontosan úgy van tehát, ahogy az Európai Bizottság 2003-ban megállapította: „Általánosan hiányzik a meglévő anyagok tulajdonságaira és felhasználásaira vonatkozó, nyilvánosan hozzáférhető ismeretanyag".

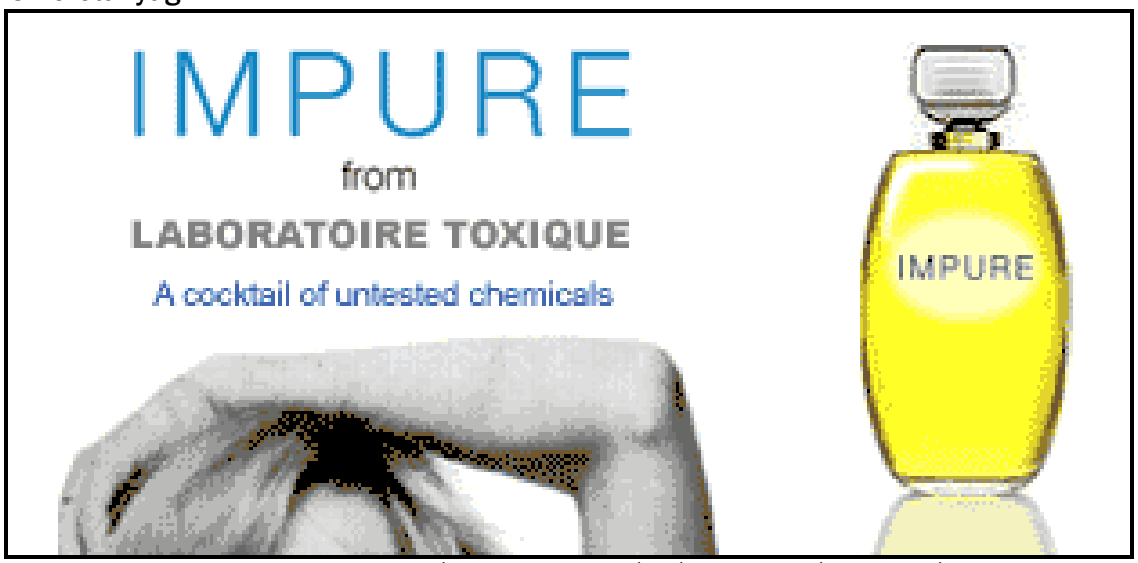

A vegyi anyagok jelentette számtalan problémát az Európai Unió politikusai is felismerték és 1998 óta dolgoznak a vegyianyag-szabályozás reformján. Az új szabályozás, az úgynevezett REACH célja, hogy a vegyi anyagokat forgalomba kerülésük előtt egészségügyi és környezetvédelmi szempontból ellenőrizzék. A legfontosabb változás a jelenlegi rendszerhez képest, hogy a REACH alapján nem a hatóságok, hanem a forgalmazó cégeknek a feladata az általuk gyártott vagy árusított vegyi anyagok biztonságosságának garantálása. Az új jogszabály célja az emberi egészség megóvásán túl a vegyipar versenyképességének javítása is, hisz a rendszer arra ösztönzi a cégeket, hogy az elavult káros anyagok helyett új, korszerűbb anyagokat fejlesszenek ki. A REACH szerint a bevezetést követő tizenegy évben bevizsgálják a legnagyobb mennyiségben előforduló körülbelül 30.000 anyagot és a legveszélyesebbek használatát korlátozzák.

Közgazdászok számításai szerint az új rendszerrel eurók százmilliárdjait lehet megtakarítani, úgy az egészségügyben, a vegyi anyagok okozta betegségek ki nem alakulásával, mint a környezetvédelemben, a kémiai szennyezések megelőzésével. Magyarországon csak egy anyagcsoport, a mára betiltott azbeszt nevű rákkeltő szigetelőanyag eltávolításának költségét, a kármentesítést, 16 milliárd forintra teszik.

A felmérés háttere, módszere

A Levegő Munkacsoport és a Magyar Természetvédők Szövetsége a Csalán (Veszprém), a Csemete (Szeged), az E-misszió (Nyíregyháza), a Nimfea (Túrkeve), az Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért (Miskolc) és a Zöld Kör (Hajdúböszörmény) vidéki környezetvédő szervezetek bevonásával felmérést készített a magyar lakosság vegyi anyagokkal kapcsolatos ismereteiről. A 6 vidéki szervezet mindegyike azonos számú, kb. 45–50 kérdőívet töltetett ki.

Bár törekedtünk a minél nagyobb reprezentativitásra, a kérdőívre a legnagyobb arányban a magasabb végzettségű fiatal felnőttek korosztályának képviselői válaszoltak. A megkérdezettek átlagéletkora 34 év volt. A férfiak és nők aránya kiegyenlített volt. A magukat környezetvédőknek vallók aránya mintegy 25 százalékot, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya pedig 57 százalékot tett ki. A megkérdezettek túlnyomó többsége néhány vidéki nagyváros lakója (pl: Miskolc - 44 fő, Nyíregyháza - 41 fő, Veszprém - 29 fő), mivel az adatok felvételét a vidéki szervezetek végezték el.

A 293 fő részvételével készült felmérés során külön értékeltük a válaszokat a nem (férfi/nő), az életkor (-34, 35-), az iskolai végzettség (diplomás vagy nem) és a környezetvédelmi elkötelezettség szerint (zöld érzelmű vagy nem).

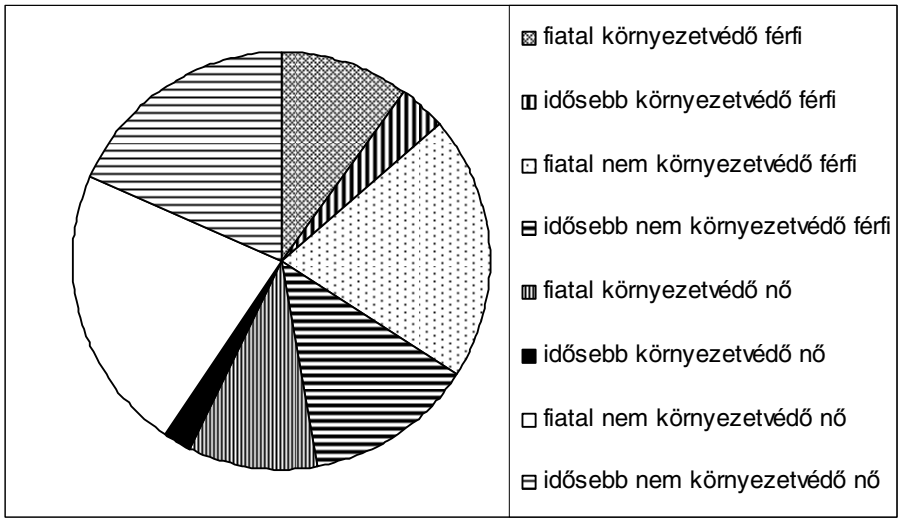

1. ábra: A válaszadók nem, kor és környezetvédelmi elkötelezettség szerinti megoszlása

Az országos felmérés a Phare Access 2003 támogatásával készült.

A felmérés eredményei

Preferenciák

Rákérdeztünk arra, hogy mennyire tartják fontosnak az egyes emberek az anyagiakat, a környezet állapotának, és az egészség meglétének fontosságát. Az 5-ös skálán a válaszok alapján az egészség (4,79) a legfontosabb, melyet a környezet állapota (4,39) és az anyagi helyzet (3,6) követ. Itt az egyes csoportok válaszai között a legnagyobb eltérést a környezetvédők és a téma iránt nem érdeklődök környezet és anyagi helyzet fontosságára adott pontjai között lehetett megfigyelni, míg előbbiek 4,63, ill. 3,45, utóbbiak 4,3, ill. 3,66 pontot adtak.
Az egészség jelentőségének megítélésekor talán csak a végzettség alapján volt jelentős eltérés, a felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkezők 4,85 pontra értékelték azt a többiek 4,67-es átlagához képest. Az anyagiak pontozásában is nagyobb eltérés mutatkozott a végzettség függvényében, míg a magasabb végzettségűek kisebb (3,54), az alacsonyabb végzettséggel rendelkezők valamivel nagyobb (3,78) jelentőséget tulajdonítottak ennek a szempontnak.

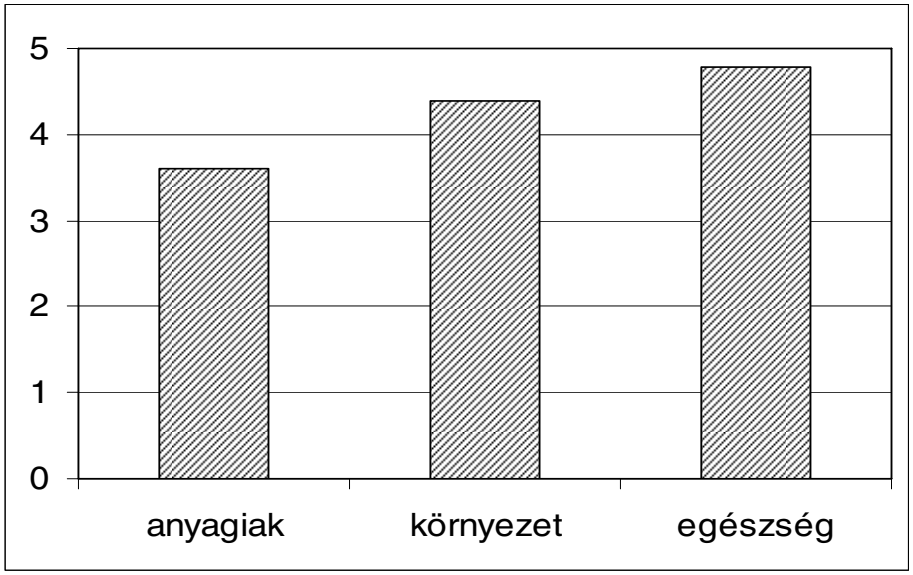

2. ábra: Az anyagiak, a környezet és az egészség állapotának – 5 pontos skálán való – fontossága a megkérdezettek szerint

1. táblázat: A különböző csoportok preferenciái

(a legalább 50 fős csoportok legnagyobb és legkisebb értékei és a nagyobb eltérések kiemelve)

csoport	fő	anyaglak	környezet	egészség
fiatal környezetvédő férfi	29	3,48	4,59	4,86
idősebb környezetvédő férfi	11	3,64	4,91	4,91
fiatal nem környezetvédő férfi	60	3,70	**4,22**	**4,67**
idősebb nem környezetvédő férfi	38	3,74	4,29	4,79
fiatal környezetvédő nő	30	3,50	4,57	4,83
idősebb környezetvédő nő	6	2,67	4,67	4,50
fiatal nem környezetvédő nő	65	**3,54**	4,35	4,83
idősebb nem környezetvédő nő	54	3,70	4,34	4,81
környezetvédő férfi	40	3,53	4,68	4,88
nem környezetvédő férfi	98	**3,71**	4,24	4,71
környezetvédő nő	36	3,36	4,58	4,78
nem környezetvédő nő	119	3,61	4,35	4,82
környezetvédő	76	3,45	**4,63**	4,83
nem környezetvédő	217	3,66	4,30	4,77
férfi	138	3,66	4,37	4,76
nő	155	3,55	4,40	4,81
fiatal	184	3,58	4,38	4,78
idősebb	109	3,65	4,40	4,80
diplomásomás	168	3,54	4,42	**4,85**
nem diplomásomás	125	**3,78**	4,33	**4,67**
átlag	**293**	**3,60**	**4,39**	**4,79**

Kockázatértékelés

Arra a kérdésre, hogy a mindennapjainkban jelenlévő vegyi anyagok veszélyt jelentenek-e egészségünkre szinte mindenki (a megkérdezettek 96,2 %-a) igennel válaszolt, érdekes módon a nemmel válaszolók fele a későbbi kérdések során a PVC-padlót vagy a teflonsütő használatát az egészség szempontjából mégis kockázatosnak tartotta.

Megkérdeztük, hogy az egyes a jelenlegi ismeretek szerint kockázatosnak tartott vegyi anyagokkal ill. azok lehetséges forrásaival kapcsolatban hallottak-e az esetleges veszélyről és elhiszik-e azt. A kérdéses termékek között volt a PVC (ftalát-forrás), farostlemez-bútor (mérgező formaldehid-forrás), teflon (valószínűleg rákkeltő PFOA-forrás), primőr áru (növényvédő szermaradékok), citromhéj (növényvédő szermaradékok), ózondús levegő (az ózon mérgező gáz), légfrissítő (illékony szerves anyagokkal szennyez), ill. beugratós kérdésként a szellőztetés, mely rendkívüli esetektől eltekintve mindenképpen előnnyel jár.

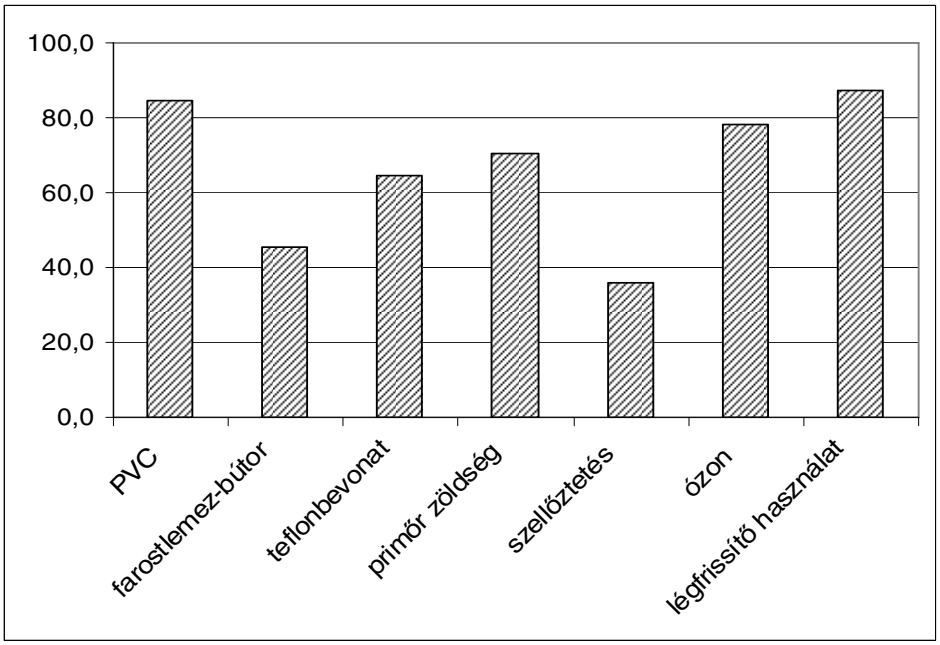

2. ábra: Az egyes kockázati tényezők ismertsége

A környezetvédők szinte minden lehetséges veszélyforrást (PVC, bútor, teflon, primőr, citromhéj) lényegesen nagyobb arányban tartottak veszélyesnek, a szellőztetés, a légfrissítők és az ózon megítélése azonban közel azonos volt a többiekével (10 százalékpontnál kisebb eltérés).
Összehasonlítva azt, hogy az illető hallott-e a kérdéses termék ártalmas hatásáról, illetve elhiszi-e azt, megfigyelhető, hogy a fiatalabb és a diplomások csoportja jellemzően hiszékenyebb az idősebb, illetve az alacsonyabb végzettségű csoportnál, a nemek között ilyen különbség nem volt megfigyelhető.

A PVC burkolatok ártalmasságáról a megkérdezettek 84%-a hallott, ez az arány az idősebbek és a férfiak körében valamivel magasabb (90 % körüli) volt.

A farostlemez káros hatásairól a megkérdezettek egyharmada hallott, de meglepő módon 45 %-uk a kérdés feltevése után úgy gondolta, hogy az ártalmas hatás hihető. Ennél a kérdésnél volt a legnagyobb eltérés a környezetvédők javára 50 %, szemben a többiek 23 %-ával. Az idősebbek és a magasabb végzettségűek szintén veszélyesebbnek tartották ezeket a bútorokat az átlagnál.

A teflonbevonatokat a megkérdezettek 64 %-a tartotta kockázatosnak. A magasabb végzettségűek és a környezetvédelemmel foglalkozók több mint 72 %-a tartotta az egészség szempontjából kockázatosnak a teflonnal kezelt edényeket.

A primőrök és a citromhéj fogyasztását a megkérdezettek 65%, ill. 50%-a tartotta egészségügyi szempontból kockázatosnak. Talán ezen a területen jött ki a legnagyobb különbség a nemek között a nők javára. A magasabb végzettségűek és a környezetvédők a többiekhez viszonyítva mintegy 15–20 százalékponttal nagyobb arányban tartottak a potenciálisan növényvédő szermaradékokat tartalmazó termékektől.

A beugratós kérdésnek szánt szellőztetés minden lakossági csoporttól közel 30 %-ot kapott. Itt voltak az egyes csoportok között a legkisebb eltérések.

A megkérdezettek valamivel több mint 75 %-a tudta, hogy az ózon egészségkárosító anyag. Ennél a kérdésnél a legnagyobb eltérés a fiatalabbak és az idősebbek között volt. Kismértékben, de a környezetvédők, férfiak és a magasabb végzettségűek is jobban ismerték az átlagnál az ózon ártalmasságát.
A légfrissítőket a megkérdezettek 85 %-a tartotta kockázatosnak, itt a legnagyobb eltérés a végzettség alapján volt, míg a felsőfokú végzettséggel rendelkezők 93 %-a hitte el a légfrissítő spraykről az egészségkárosító hatást, addig az alacsonyabb végzettségűek esetén ez az arány 80 % alatt volt.

2/a táblázat: A különböző csoportok kockázatértékelése

(a legalább 50 fős csoportok legnagyobb és legkisebb értékei és a nagyobb eltérések kiemelve)

csoport	fő	PVC		farostlemez-bútor		teflonedény		primőráru	
		hallott róla	elhiszi	hallott róla	elhiszi	hallott róla	elhiszi	hallott róla	elhiszi
fiatal környezetvédő férfi	29	89,7	93,1	62,1	58,6	72,4	75,9	65,5	72,4
idősebb környezetvédő férfi	11	100,0	100,0	63,6	72,7	72,7	72,7	81,8	81,8
fiatal nem környezetvédő férfi	60	81,6	80,0	23,7	40,7	56,7	56,7	**40,7**	**52,5**
idősebb nem környezetvédő férfi	38	91,7	94,4	18,9	43,2	54,1	56,8	62,2	64,9
fiatal környezetvédő nő	30	89,7	93,1	26,7	50,0	63,3	73,3	93,3	90,0
idősebb környezetvédő nő	6	100,0	100,0	80,0	100,0	66,7	66,7	**83,3**	**83,3**
fiatal nem környezetvédő nő	65	**67,2**	**68,8**	**15,6**	**28,1**	57,8	62,5	56,2	67,2
idősebb nem környezetvédő nő	54	90,0	88,0	36,0	52,0	59,6	68,1	**84,9**	**83,0**
környezetvédő férfi	40	92,53	95,00	62,51	62,48	72,48	75,02	69,98	74,99
nem környezetvédő férfi	98	85,52	85,58	21,84	41,67	55,69	56,74	49,04	57,31
környezetvédő nő	36	91,42	94,25	35,58	58,33	63,87	72,20	91,63	88,88
nem környezetvédő nő	119	77,55	77,51	24,86	38,95	58,62	65,04	69,22	74,37
környezetvédő	76	92,00	**94,64**	**49,76**	**60,51**	**68,40**	**73,68**	80,24	81,57
nem környezetvédő	217	81,15	81,16	23,49	40,18	57,30	61,29	60,11	66,66
férfi	138	87,55	88,31	33,63	47,70	60,56	62,04	55,11	62,43
nő	155	80,77	81,40	27,35	43,45	59,84	66,70	74,43	77,74
fiatal	184	79,11	80,24	27,38	40,59	60,64	64,48	58,66	66,94
idősebb	109	**92,15**	92,10	35,25	53,66	59,40	64,55	76,59	76,59
diplomás	168	84,15	85,37	33,13	50,00	64,46	72,89	68,86	77,84
nem diplomás	125	83,19	81,51	26,67	39,17	**54,24**	**52,54**	60,66	61,48
átlag	**293**	**83,96**	**84,66**	**30,31**	**45,45**	**60,18**	**64,51**	**65,33**	**70,53**

2/b táblázat: A különböző csoportok kockázatértékelése

(a legalább 50 fős csoportok legnagyobb és legkisebb értékei és a nagyobb eltérések kiemelve)

csoport	fő	citromhéj		szellőztetés		ózondús levegő		légfrissítő sprayk	
		hallott róla	elhiszi	hallott róla	elhiszi	hallott róla	elhiszi	hallott róla	elhiszi
fiatal környezetvédő férfi	29	58,6	69,0	37,9	48,3	86,2	86,2	82,8	82,8
idősebb környezetvédő férfi	11	45,5	45,5	18,2	18,2	88,9	88,9	90,9	100,0
fiatal nem környezetvédő férfi	60	**36,7**	**40,0**	**25,0**	**31,7**	76,7	81,7	**73,3**	**85,0**
idősebb nem környezetvédő férfi	38	45,9	59,5	32,4	37,8	69,4	77,8	91,9	89,2
fiatal környezetvédő nő	30	70,0	80,0	26,7	36,7	76,7	80,0	90,0	93,3
idősebb környezetvédő nő	6	66,7	50,0	33,3	33,3	66,7	66,7	100,0	100,0
fiatal nem környezetvédő nő	65	39,1	48,4	26,6	34,4	**85,9**	**87,5**	82,8	85,9
idősebb nem környezetvédő nő	54	60,8	54,9	**34,0**	**38,0**	**56,0**	**56,0**	80,4	86,3
környezetvédő férfi	40	55,00	62,54	32,48	40,02	86,94	86,94	85,03	87,53
nem környezetvédő férfi	98	40,27	47,56	27,87	34,07	73,87	80,19	80,51	86,63
környezetvédő nő	36	69,45	75,00	27,80	36,13	75,03	77,78	91,67	94,42
nem környezetvédő nő	119	48,95	51,35	29,96	36,03	72,33	73,21	81,71	86,08
környezetvédő	76	**61,84**	**68,44**	30,26	38,18	81,30	82,60	**88,17**	90,79
nem környezetvédő	217	45,03	49,64	29,01	35,14	73,03	76,36	81,17	86,33
férfi	138	44,54	51,90	29,21	35,79	77,66	82,15	81,82	86,89
nő	155	53,71	56,84	29,46	36,06	72,96	74,27	84,02	88,02
fiatal	184	46,43	54,06	27,88	36,09	81,45	84,18	80,88	86,32
idősebb	109	54,39	55,29	31,81	35,67	64,58	67,51	86,55	89,45
diplomás	168	52,69	60,48	28,14	35,93	78,79	82,42	86,75	**93,37**
nem diplomás	125	44,63	46,28	30,83	35,83	70,59	72,27	77,87	79,51
átlag	**293**	**49,39**	**54,52**	**29,34**	**35,93**	**75,17**	**77,98**	**82,99**	**87,49**

Egyéni kockázatcsökkentési stratégiák

A megkérdezettek 70 %-a tesz a vegyi anyagok káros hatásai ellen, kiemelkedő volt a környezetvédő férfiak 90 %-os és a többi férfi mindössze 56 %-os aktivitása. Igen jelentős eltérés tapasztalható a magasabb és az alacsonyabb végzettségűek aktivitása között is, valamivel kisebb, de még jelentősnek mondható különbséggel a magukat környezetvédőnek vallók is nagyobb arányban tesznek a kockázatos vegyi anyagok szervezetükbe kerülése ellen.

Legtöbben (elsősorban az élelmiszereknél) figyelnek arra, hogy mit vásárolnak; csak olyan vegyszereket használnak, amik nélkülözhetetlenek (főleg háztartási tisztítószerek, de sokan megemlítik kozmetikumokat is); keresik a környezetbarát termékeket, illetve az élelmiszerek esetén a saját vegyszermentes termés fogyasztására törekszenek.

A megkérdezettek úgy gondolták, hogy a betegségek akár felét is a vegyi anyagok okozhatják (megj.: a szakirodalmi adatok 2-25%-ot említenek). Ebben a kérdésben, annak ellenére, hogy az egyes egyének válaszai a lehető legtágabb határok között mozogtak, azaz 0-tól 100 %-ig az egyes csoportok átlagos értékei között nem volt számottevő eltérés.

A megkérdezettek átlagosan nyolc féle kozmetikumot használtak rendszeresen, ez az érték azonban a várakozásnak megfelelően a nőknél lényegesen magasabb volt (10), mint a férfiaknál (6).

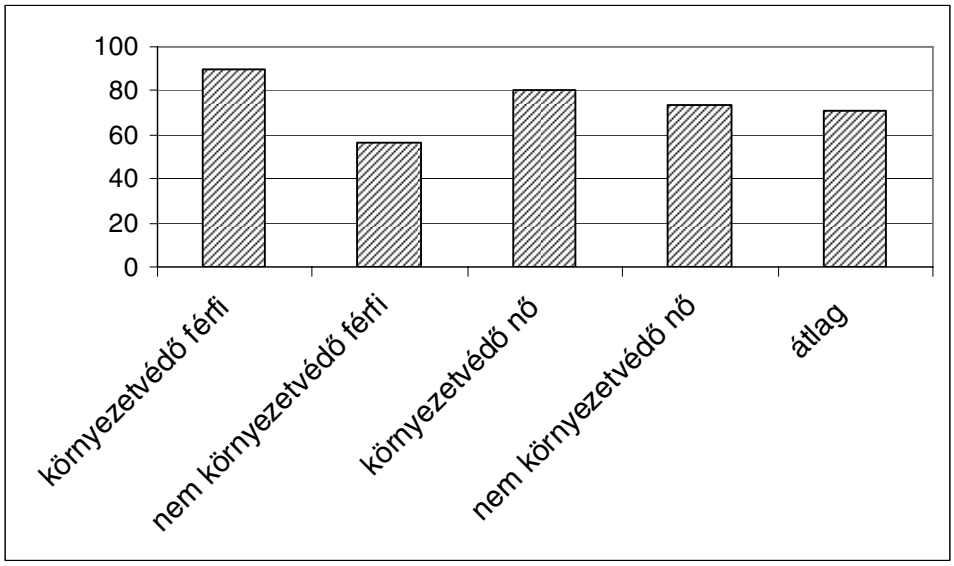

3. ábra: A vegyi anyagok káros hatásai ellen védekezők aránya az egyes társadalmi csoportokban

3. táblázat: A különböző csoportok kockázatérzékelése és csökkentése
(a legalább 50 fős csoportok legnagyobb és legkisebb értékei és a nagyobb eltérések kiemelve)

csoport	fő	tesz a vegyi anyagok ellen (%)	véleménye szerint a betegségek ennyi %-áért felelnek a vegyi anyagok	ennyi féle kozmetikumot használ (db)
fiatal környezetvédő férfi	29	86,2	56,90	5,55
idősebb környezetvédő férfi	11	100,0	55,90	3,91
fiatal nem környezetvédő férfi	60	54,2	48,00	6,33
idős nem környezetvédő férfi	38	59,5	39,00	6,28
fiatal környezetvédő nő	30	83,3	51,40	10,90
idősebb környezetvédő nő	6	66,7	47,50	8,00
fiatal nem környezetvédő nő	65	69,2	47,00	10,58
idősebb nem környezetvédő nő	54	78,8	48,10	9,08
környezetvédő férfi	40	90,00	56,63	5,10
nem környezetvédő férfi	98	56,26	44,51	6,31
környezetvédő nő	36	80,53	50,75	10,42
nem környezetvédő nő	119	73,56	47,50	9,90
környezetvédő	76	85,51	53,84	7,62
nem környezetvédő	217	65,74	46,15	8,28
férfi	138	66,03	48,02	5,96
nő	155	75,18	48,25	10,02
fiatal	184	69,29	49,60	8,45
idősebb	109	73,54	45,68	7,52
diplomás	168	80,36	47,89	8,19
nem diplomás	125	56,80	49,02	7,97
átlag	**293**	**70,87**	**48,14**	**8,11**

Elvárt kockázatcsökkentés

A jelenlegi vegyianyag-használat és -politika 1-5-ig való értékelése során a többség úgy gondolta, hogy sok esetben ez már a nyereségvágyból elkövetett veszélyeztetés kategóriájába sorolható (2 pont), de sokan szükséges rossznak tartották a helyzetet (3 pont). Legkritikusabban a magukat környezetvédőnek tartók értékelték a helyzetet 2,19-cel, míg a többi csoportok viszonylag egységesen 2,3-2,45-re értékeltek.

A REACH szabályozásról a megkérdezettek több mint negyede hallott, (az arány a környezetvédőknél 61 %, a többiek esetén 14 %), de a megkérdezettek csak mintegy 14 %-a (38 %, ill. 5 %) tudott mondani róla 1-2 mondatot.

Arra a kérdésre, hogy kinek kellene szavatolnia a vegyi anyagok biztonságát a megkérdezettek közel fele a gyártókat/forgalmazókat jelölte (54 %), de az állam szerepe (43 %) is igen magas volt. Csak néhány megkérdezett vélte úgy, hogy a fogyasztóknak maguknak kellene megoldania, hogy szervezetüket ne érje a vegyi anyagok esetleges károsító hatása.

A többség (csoportoktól függetlenül) a garantáltan káros vegyi anyagoktól mentes árukért hajlandó lenne akár 25 %-kal is többet fizetni. A magasabb iskolai végzettségűeknél kissé magasabb volt ez az érték (feltehetően a jobb anyagi helyzet következtében).

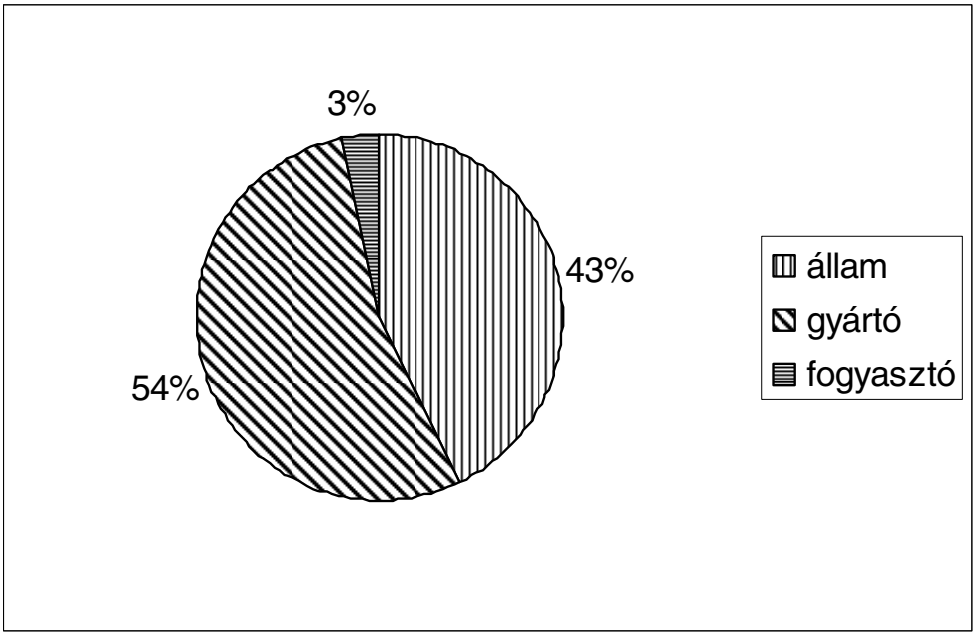

4. ábra: Ki feleljen a vegyi anyagok kockázatáért?

4. táblázat: A különböző csoportok véleménye a szabályozásról

(a legalább 50 fős csoportok legnagyobb és legkisebb értékei és a nagyobb eltérések kiemelve)

csoport	fő	helyzet	hallott a REACH-ről	tud is róla valamit	mennyivel adna többet (%)
fiatal környezetvédő férfi	29	2,03	62,1	44,8	27,1
idős környezetvédő férfi	11	2,27	81,8	45,5	20,0
fiatal nem környezetvédő férfi	60	2,34	16,7	5,0	25,3
idős nem környezetvédő férfi	38	2,45	16,2	2,6	24,4
fiatal környezetvédő nő	30	2,19	63,3	36,6	27,9
idős környezetvédő nő	6	2,83	16,7	0,0	45,0
fiatal nem környezetvédő nő	65	2,45	3,1	3,1	27,2
idős nem környezetvédő nő	54	2,44	22,6	9,2	27,9
környezetvédő férfi	40	2,10	67,52	44,99	25,1
nem környezetvédő férfi	98	2,38	16,51	4,07	25,0
környezetvédő nő	36	2,30	55,53	30,50	30,8
nem környezetvédő nő	119	2,45	11,95	5,87	27,5
környezetvédő	76	**2,19**	**61,84**	**38,13**	27,8
nem környezetvédő	217	2,42	**14,01**	**5,06**	26,4
férfi	138	2,30	31,29	15,93	25,0
nő	155	2,41	22,07	11,59	28,3
fiatal	184	2,31	26,65	15,75	26,7
idősebb	109	**2,45**	26,02	10,06	26,8
diplomás	168	2,31	32,74	17,20	**29,9**
nem diplomás	125	2,41	17,74	9,05	**22,6**
átlag	**293**	**2,36**	**26,41**	**13,63**	**26,7**

Hétköznapi mérgeink

Egy 2003-as felmérés szerint az európai lakosság 93 százaléka úgy véli, a vegyi anyagok hatással vannak az egészségünkre. Így igaz: a vegyszerek hatnak, ráadásul többségükről azt sem tudjuk pontosan, hogy hogyan.

Új kiadványunk feltérképezi a tisztító szerek, kozmetikumok, bútorok, festékek stb. alapanyagaiban használt vegyi anyagok egészségügyi kockázatait, továbbá bemutatja, hogy milyen ártalmatlan anyagokkal válthatjuk fel hétköznapi mérgeinket.

A kiadvány letölthető:
www.levego.hu/konyvtar/olvaso/hetkoznapi_mergeink.htm

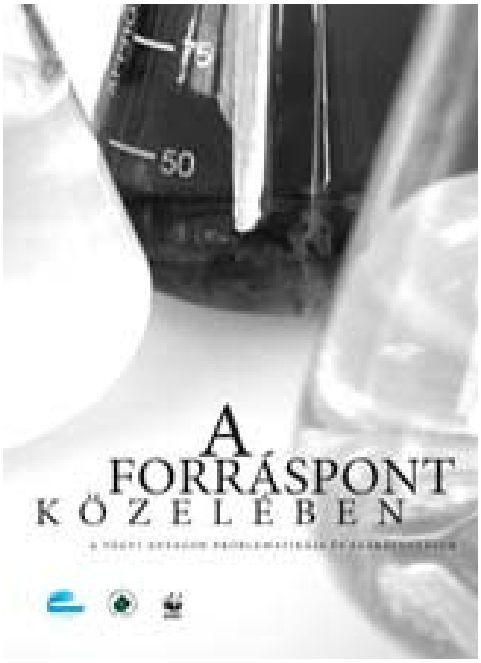

A forráspont közelében

A Levegő Munkacsoport, a Magyar Természetvédők Szövetsége és a WWF Magyarország közös, vegyi anyagokkal foglalkozó kiadványa ismerteti azokat a káros jelenségeket, melyek szükségessé tették az új Közösségi vegyi anyag szabályozás (a REACH) kialakítását, leírja a REACH rendszerét, a szabályozás kialakítását és várható hatásait is.

A kiadvány letölthető:
www.levego.hu/konyvtar/olvaso/forraspont.htm